

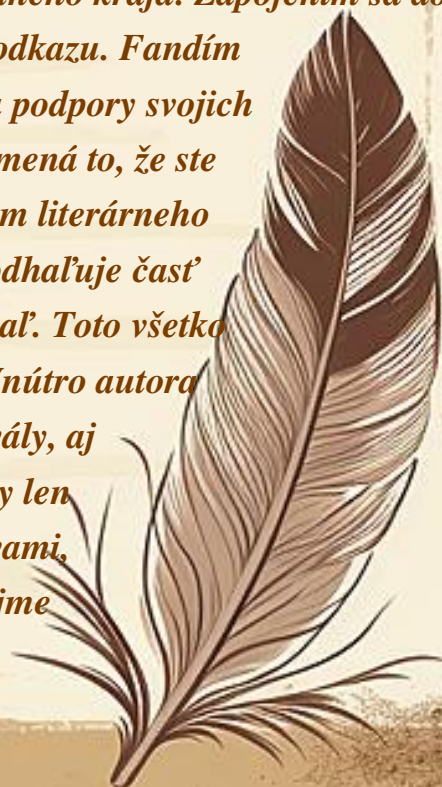
Príhovor Leny Riečanskej autorom 25. ročníka regionálnej literárnej súťaže Hrebendova kapsa v roku 2025

*Milí priatelia literatúry, milovníci prózy a poézie, priaznivci písaného aj hovoreného slova, dnes je pre nás, ktorí sme sa tu zišli, významný dátum. Pre Vás všetkých, ktorí ste sa zapojili do tohtoročnej literárnej súťaže, pre tých, ktorí Vás vedú k literatúre a v neposlednom rade je to významný deň pre organizátorov a podporovateľov literárnej súťaže HREBENDOVA KAPSA. XXV. ročník **Krásny ročník, krásne výročie.***

Už to nie je súťaž v plienkach, už všeličo prežila, videla, počula. Odchovala množstvo mladučkých literátov, možno aj formovala ich rozbeh do skutočného literárneho sveta. Verte, či neverte, nie je jednoduché každoročne organizačne túto súťaž zastrešiť. Preto pred organizátormi dnes snímam svoj klobúk.

Prešiel rok a znova sme sa stretli, aby sme hovorili o kráse slova, o jeho význame, dôležitosti, o tom, čo všetko môžeme slovami vyjadriť, ako slovo dokáže spríjemniť život, potešiť, ale rovnako aj ublížiť. Už niekoľký raz sa mi dostala česť zaujať miesto hodnotiteľky predložených literárnych diel. Je to práca zaujímavá, ale zároveň neľahká a zodpovedná. Cieľom súťaže je rozpoznať nové talenty v oblasti literatúry, podporiť mladých autorov a pomôcť im posunúť sa o krôčik ďalej.

Literárna súťaž Hrebendova kapsa má oproti iným súťažiam aj špecifický význam. Jej úlohou je tiež zachovať a šíriť posolstvo významného človeka, Mateja Hrebendu, milovníka kníh, literatúry, aj prírodných krás svojho rodného kraja. Zapojením sa do súťaže dostali mladí rodáci možnosť vyjadriť úctu jeho odkazu. Fandím všetkým, ktorí ste sa do literárnej súťaže zapojili. Keď za podpory svojich pedagógov dokážete svoje diela do súťaže predložiť, znamená to, že ste zrelí a schopní správne narábať slovami. Prostredníctvom literárneho diela nazrieme do autorovej duše, do myšlienok. Autor odhaľuje časť osobných pocitov, vyjadruje radosť, šťastie, smútok aj žiaľ. Toto všetko stvárniť písomným prejavom nie je vôbec jednoduché. Vnútro autora je zraniteľné. Musí byť pripravený rovnako na slová chvály, aj kritiky. Dôležité je uvedomiť si, že jedno aj druhé, je vždy len subjektívny pohľad čitateľa. Pri tvorbe sa hrajme so slovami, hľadáme správne vyjadrenia, vypúšťajme emócie, nebojme sa odhaliť pocity, či načrtnúť východiská.

Povzbudivé je uvedomiť si, že život robíme krajším a o trošičku lepším. Práve preto sa teším z množstva literárnych príspevkov prihlásených do súťaže. Čítala som ich všetky. Niekoľkokrát. Cením si originalitu tém a samostatnosť pri vypracovaní prác. Pri vyhodnotení som konzultovala s ďalšími odborníkmi aj milovníkmi literatúry.

Celkovo sa zapojilo 16 škôl a zaslalo 130 literárnych prác, z toho je 90 poézia, 40 próza. V oboch oblastiach bolo zadané vekové rozdelenie autorov do troch kategórií. Zaujímavé je pozorovať rast literárneho prejavu. Podmienkami písania a šancou stať sa dobrým autorom sú talent, chuť, sčítanosť, literárny tréning, aj odvaha. Ponúkam svoj názor a postrehy k jednotlivým kategóriám.

Poézia - niektorí čitatelia ju milujú, iní zaznávajú. Napriek tomu má poézia silné miesto v oblasti literárneho sveta. Povznáša, dodáva radosť, ale aj kriticky odhaľuje temno, poukazuje na bezprávie okolo nás, či ťažké vnútorné rozpore básnika. Kto dokáže správne čítať poéziu cíti silu vypovedaných slov, či veršov. Vnímový poslucháč pozná, čo autor veršami skryte vyjadril. Písať dobrú poéziu nie je ľahké. Každý verš musí mať silu aj hĺbku. Ak sa rozhodneme používať v básnickom prejave rým, je nutné dodržiavať dané pravidlá. Forma voľného verša poskytuje autorovi väčšiu voľnosť prejavu.

1. kategória – veľmi milé bolo čítať básne vyjadrujúce vzťah k prírode, (napr. „Príchod jari cítiť všade, snežienky už vidieť v sade...“ či „...Prišla jeseň, vietor fúka, lístie padá do klobúka...“ Ďalej básničky o škole, o rodine, tiež o športe, aj zvieratkách... Až 35 prác, čo je neúrekom. Nebolo jednoduché vybrať tie víťazné.

Pekné práce. V niektorých dielkach by som odporúčala drobné úpravy prečítaním si básne nahlas, počúvať melódiu veršov a občas vynechať niektoré nepotrebné slovo. Oceňujem cit vložený do slov, radosť z napísaných veršov. Všetkých chválím.

2. kategória – Vidno, že sa mládež v tomto veku nebojí osobné pocity pretaviť do poézie. Tlieskam im a prajem, aby ich nič neodradilo od otvoreného vyjadrenia svojich vnútorných emócií formou písomného prejavu. Autori vyjadrujú vzťah k rodine (napr. „...Rodina dáva korene hlboké, no aj tie krídla slobodné a vysoké...“) vzťah k prírode (Mám rada západy slnka, keď zlaté lúče tancujú v oblakoch...“) aj začínajúcu prvú lásku, veľmi citlivo

vyjadrená túžba po pochopení, vnútorný boj dospelievajúcich poetov, hľadanie životný hodnôt (napr. „...Čo je to za bohatstvo, keď človek má peniaze, ale stratil srdce?...“) básne o snívaní a plnení snov... Do duše sa dostanú básne odsudzujúce nezmyselnosť vojny a jej následky. Práce, ktoré sa veľmi príjemne čítali, aj také, čo sa dostanú „pod kožu“ čitateľa.

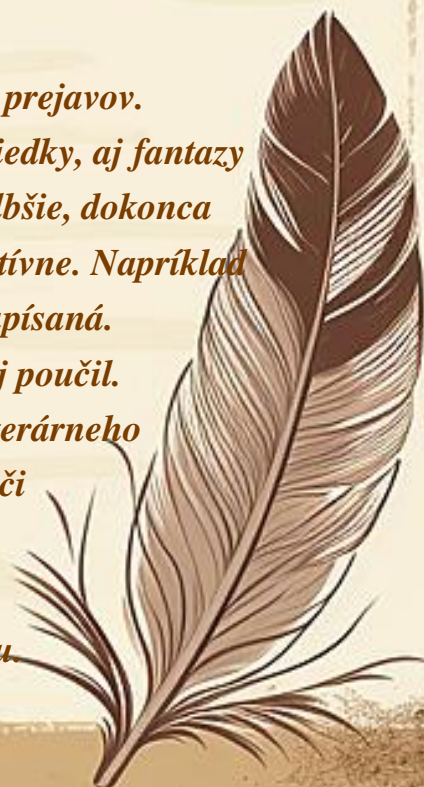
3. kategória - Predložené básne vychádzajú z duše, vyjadrujú túžbu po láske, poznaní, verše prinášajúce pozdravy z neba, spomienky na lavičku, ktorá si pamätá lásku, vyjadrujúca bolesť z rozchodu s milým, túžba po slobode, po mieri bez vojny v básni Vojak v zákope (...“mier je dar, čo musíme si strážiť...“). Danou vekovou kategóriou autorov, už cítiť väčšiu vyspelosť v prejave a otvorenosti písať o veciach, ktoré autorov tešia, aj trápia. Nazeráme do ich citového rozpoloženia, čo robí práce zaujímavými, aj hodnotnejšími. Niekedy, aj v jednoduchosti je krása a sila slova. Teším sa z počtu predložených prác. Autorom držím palce vydržať, rozvíjať talent a posúvať ďalej vysnívané méty.

Próza

1. kategória – veľmi milé práce. Oceňujem nápaditosť, raz úsmevnosť, inokedy vážnosť vloženú do príbehov. Z vypracovaných príbehov vidno, že si autori všímajú život okolo seba. Obdivujú prírodu, milujú rodinu, zvieratká, radi sa ponárajú do sveta záhad, hravosť, prostredníctvom zvieracích hrdinov vyjadrený prejav priateľstva, poskytnutie nezištnej pomoci v núdzi. Takto začína literárna cesta mladučkých autorov. Tým, ktorí sa zapojili srdečne gratulujem.

2. kategória – Každou kategóriou vidno vývoj literárnych prejavov.

Predložené do súťaže boli bájky, povesti, zamyslenia, poviedky, aj fantazy príbeh. Vyjadrovacie prostriedky sú zrelšie, zamyslenia hlbšie, dokonca aj spisovnosť a pravopis predložených diel hodnotím pozitívne. Napríklad bajka „Prepelica a mravec“ je veľmi výstižná, výborne napísaná. Autor dosiahol presne, čo chcel. V pár riadkoch zaujal, aj poučil. Príbehy a poviedky vedú k zamysleniu, a to je zmyslom literárneho diela. „Premýšľam o tom, kam kráčam“, „Výmena rolí“, či „Jade a Akadémia ohnivého Fénixa“,... Hodnotné sú aj povesti vyjadrujúce lásku k rodnému kraju „Rimava“... Potešili ma všetky práce, pretože dokazujú lásku k písaniu.

3. kategória – Do súťaže bolo prihlásených 11 literárnych prác tematicky zamerané na dotyky prvej lásky, pekne napísaný príbeh rozprávko-scifi o odvahe, o láske, mýtických bytostiach, dobre napísaný hrôzostrašný príbeh „Krvavá láska,“ ktorý čitateľa vtiahne do deja, príbeh o viere v uzdravenie a ďalšie. Vybrané témy ma väčšinou potešili. Samozrejme, sú aj čitatelia, ktorí obľubujú horory. Žiaľ predložený príbeh „Zvrátené rozprávky“ mňa, ani mojich odborných poradcov neoslovil.

Záver

Potešil ma každý jeden literárny príspevok poslaný do súťaže. Niektoré vyvolali úprimný úsmev, obdiv, či slzu. Vysoko vyzdvihujem literárne čarovanie so slovami, snahu, odvalu, empatiu a vlastné vyjadrenie pocitov literárnymi dielami. Všetci vyhrať nemôžu, ale všetci ste prispeli k úspešnosti jubilejného XXV. ročníka súťaže Hrebendova kapsa. Nenechajte sa nikým a ničím odradiť, vzdelávajte sa, veľa čítajte a píšete ďalej. Všetci ☺.

Prajem Vám veľa osobných, aj literárnych úspechov. Všetkým pedagógom, garantom súťažných literárnych prác patrí veľká vďaka za vedenie žiakov k láske k literatúre. Vysoko si cením ich prácu.

Úprimne

Lena Riečanská

